

תוספת שבת

זמני הדלק"נ שבת פרשת וישב
 ירושלים: 4:04 מוקדם: 3:54
 בני ברק: 4:17 מוקדם: 4:07
 מודיעין עילית: 4:12 מוקדם: 4:02
 חיפה: 4:09 מוקדם: 3:59
 טבריה: 4:05 מוקדם: 3:55

העלון
 לע"נ מרת
 פרידה בת רבי
 ישראל בן ציון
 נויבירט ע"ה
 ת.נ.צ.ב.ה

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

דברים ממרן רה"י רשכבה"ג רבינו הגראי"ל שטינמן זיע"א במעלת תוספת שבת במלאות 7 שנים לפטירתו בערב חנוכה תשע"ח, וכפי שנהג לומר: "טוב מאד להפיץ שיפרשו ממלאכה לפחות חצי שעה לפני השקיעה!"

זה בלוחות הזמנים. יתברכו כל מי שעושה לזה ויזכה לכל טוב ברוחניות ובגשמיות, ושכר עושיה אין לשער.

מכתב נוסף: לכבוד הרב מרדכי גנוט שליט"א, מחבר לוח דבר בעיתו, היות שיהי' זיכוי הרבים מאד, אם תדפיס בלוח זמן חצי שעה לפני השקיעה, שלא לעשות מלאכה האסורה לעשות בשבת, וזכות מזכה הרבים יהי' לך לנצח. נ"ב אין הדבר שייך לגבי ירושלים. ובמקומות שנוהגים בהם להימנע ממלאכה קודם לזמן זה. (לוח דבר בעתו תשע"ב; אגרת שנח)

באחת מהפעמים נכנס רב של קהילה מפורסמת ושאל למרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל במה כדאי לעורר את הציבור וענה לו מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל, שפעם היו מגיעים לרב עם שאלות של טריפות ואיסור והיתר וכדו' היום הכל כבר מסודר, אבל על שלום בית יש יותר ויותר שאלות, וברור שאם יקדימו לקבל את השבת חצי שעה קודם השקיעה, וילכו אז האבות והילדים לבית הכנסת והכל יהיה כבר שבת'דיק זה ודאי דבר שיוכל לעזור הרבה.

וז"ל אחד מעשרות המכתבים שנכתב בכת"ק של מרן רשכבה"ג הגראי"ל שטינמן זיע"א ולמכתה זה הצטרפו גם מרנן הגרי"ש אלישיב הגר"נ קרליץ הגר"ח קניבסקי זיע"א: "כרגיל אנשים קרוב לשקיעת החמה בערב שבת מאד לחוצים ובאים לידי קטטות, וכן מבואר בגיטין דף נ"ב, ולפעמים גם מתוך לחץ נכנסים לעשות דבר האסור אחר שקיעתה של החמה (ובפרט בימי החורף הקצרים) אשר זה מאד חמור".

וטוב מאד להתרחק ולמנוע מלעשות דברים האסורים בשבת חצי שעה לפני השקיעה (ובודאי שאין הדברים אמורים לאותם המקומות אשר מקדימים להדליק נרות שבת 40 דק' קודם השקיעה), באופן שלא יקרה חלילה שיכולים לעבור אחרי השקיעה. ושכר עושיה אין לשער. חזקו בזה ותזכו לכל טוב ברוחניות ובגשמיות.. אהרן יהודה ליב שטינמן, ג"א מצטרף לדברים הנכונים והברורים הנ"ל חיים קניבסקי

ובמכתב אחר הוסיף רבנו זיע"א: ואשרי מי שעושה לעורר ולזכות את הרבים בענין זה, וכעת שמעתי שהולכים להכניס דבר

מדברי רבנו בהקרנה לכינוס חיזוק לנשים בב"ב בעניני שבת - עם החברותא הגרמיי"ש (י"ג אייר תשע"ג):

ולומד שם עד לזמן הנץ. ואחרי שהתחילו להגיע לשם בחורים עם שאלות, הי' חבל לו על הזמן, ועבר ללמוד בבהכ"נ "ירחי כלה", שהי' שם אור קלוש, מפלורסנט שדלק כל הלילה על "מצבר", והי' יושב ולומד שם.

ובשנים אח"כ עבר ללמוד בבהכ"נ יוצאי פוניבז' ברח' חזו"א 10, והי' מבקשני להניח שם מעש"ק גמ' זבחים [עם אותיות חזקות] סמוך למקומו, והי' בא באמצע הלילה ולומד שם עד לפנות בוקר. ורק אחרי שהתחילו מנינים קבועים בבית, הסכים להתחבר לגנטור אצלו בבית, והי' יושב ולומד בביתו.

והי' לו על השולחן, שעון מעורר, על קפיצים, בלי בטריות, שהי' מכוונו כל ערב שב"ק לשעה 1. כדי לקום ללמוד, וראיתי האיך שהי' בודק תמיד לפני שבת לראות שזה מסודר.

ובשנים הראשונות להקמת ישיבתו הק' "ארחות תורה" ביקש המשגיח הגר"ח מישקובסקי שליט"א מרבנו ללמוד עם בחור מסויים, ואמר לו רבינו, הזמן היחידי, אם יכול לבוא בליל שב"ק בשעה 1.30. ובשנים אח"כ, כשנשאר לו כח, הי' יושב ולומד כמה שעות אחרי הסעודה, עם נכדיו היקרים, ובעיקר עם יבלחט"א הרה"ג ר' גדלי' הוניגסברג שליט"א, והתעוררו אצלו הרבה חידושים, והי' כותבן אחרי שבת, ופעם אחת כשישב לכתוב מה שנתחדש בליל שב"ק, הגיע לעשרות הערות וחידושים. [מעלון "פרי חיים" של מקורבו הגרמיי"ש שנידר שליט"א (אלול תשע"ג)]

הקדושה של שבת אין לתאר וגם התועלת של זה כתוב בפסוק כל המתענגים בה יזכו לרוב שמחה, והזכות הזו מביא זוכה לשני עולמים, 'נחלה בלי מצרים', ממילא הזכות הזו גדול מאוד. כל אחד שיתחזק בזה יעלה בעיני הקב"ה שיתן לו את כל מחסורו. יכול להיות שלפעמים לא אבל יכול להיות שיהיה כל מחסורו. יזכו לרוב שמחה כל המתענגים בה. יזכו לרוב שמחה - ככה כתוב בזמירות.

ש. כמה זמן כדאי שיכניסו את השבת לפני השקיעה?
 ת. חצי שעה לכל הפחות.

ש. האם שיקבלו שבת או רק יפסיקו ממלאכה?
 ת. שרק יפסיקו ממלאכה.

ש. ומתי הנשים ידליקו נרות?

ת. לפני חצי שעה!! ואני עושה שלושים וחמש דקות לפני השקיעה, אני משתדל, על פי רוב אני עושה ככה. לפעמים לא איסתייעא מילתא, אבל בדרך כלל על פי רוב כן שלושים וחמש דקות לפני השקיעה. (ניתן להשיג ההסרטה במערכת קול הלשון במדור "חיזוק בשמירת שבת")

ממשיך הרב שנידר וכותב: רבנו היה יושב ולומד "שעות ע"ג שעות" בלילי שבת קודש. והיות שבביתו הי' רק לוקס - מנורת נפט או גז, הי' מחפש בית כנסת שיש שם אור "כשר" של שבת. והרבה שנים הי' מגיע בערך באחד וחצי בלילה לכולל פוניבז',

הזהיר בנר הוויין לו בנים תלמידי חכמים... (שבת כג)!!! וכעת בסוף שנת המס, ניתן לתרום ולקבל גם הקדשה וגם קבלת מס, ניתן לתרום בנדירים פלוס דרך קופת נוה אריה ע"ש עלון תוספת שבת והקבלה תגיע ישירות למייל שלכם תזכו למצוות

לפרטים ולתרומה: 0527614765 או למייל a0527614765@gmail.com

בכח "תוספת שבת" לבטל גזירות מעם ישראל

שמירת שבת. כמבואר בשו"ע, וכמו שהביאו התוס' בשבת דף ק"ג ע"ב באימא סבתא שדיברה יותר מדאי, ואמר לה רשב"י אמא שבתא הוא, ושתקה.

והרבה פעמים הביא רבינו מש"כ הגאון רבי יונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו יערות דבש, שלא יתכן לאדם שיקיים מצות שבת כהלכתה אם אינו יודע את ההלכות. וכדי לדעת הלכות שבת צריך ללמוד את ההלכות לכל הפחות שתיים ושלוש פעמים, ואם לא למד שתיים שלוש פעמים לא יכול להיות שיקיים שבת כדין, ובודאי יכשל או בדאורייתא או בדרבנן, ומתרגש רבינו וזועק בנהמת לבו - אפילו "בדאורייתא" אומר היערות דבש שיכשל כשלא ילמד.

עוד נשאל ממשפחה שהיו אצלה לאחרונה שתי מקרים של הצלה מאסון נורא בנסים גלויים, ושלחו לשאול לרבינו האיך צריך להתייחס לזה. ואמר שרומזים להם משמים שעליהם להתחזק, ונתן עצה שיתחזקו בשמירת שבת, וביאר דכמו שכידוע שריפה באה על חילול שבת, כך גם עוד דברים באים לרמוז על חילול שבת קודש.

ובענין הקדמת כניסת השבת, רבינו היה מדגיש ואומר שלא כדאי "לקבל" שבת, רק לפרוש ממלאכה האסורה בשבת, ומסתבר דמ"מ זה בכלל מצות תוספת שבת. הנה לנו מעט מהדברים,

לקט דברים נפלאים ממרן רשכבה"ג רבינו הגראי"ל שטינמן זיע"א

אומרים 'מלאכי השלום'. ואנו תמיד בתקוה שאצלנו המלאך הרע ענה אמן לברכת המלאך הטוב, שגם המלאך הרע ענה אמן נעשה שלום בנייהם וממילא הם מלאכי השלום (אילת השחר שבת קיט, ב).

עם זאת כדי שיהיה שלום נדרשת עבודת המידות. כששותקים הכל טוב, סיג לחכמה שתיקה, גם אויל מחריש חכם יחשב (משלי יז כח). תמיד צריך לזכור שהמנצח הוא דוקא המנוצח, והמנוצח הוא המנצח. דוקא בשעות המתוחות צריך לזכור זאת היטב.

ונקודה נוספת, לפעמים בשעה שיושבים בשולחן שבת קורה שילדים לא מתנהגים כמו שראוי והדבר מביא לכעס ויצא שכרו בהפסדו. אמנם זה קשה וצריך עבודת המידות, כי אדם שעובר את ימיו, שבעים שמונים ומאה שנה והוא עובר את החיים בשלום, צריך לברך ברוך שעשה לי נס במקום הזה, והעצה להתגבר על זה היא סבלנות וענווה. את הלל לא יכלו להרגיז למרות כל הנסיונות בגלל שהוא הי' עניו.

בדרך כלל אדם כועס בגלל שכאשר לא נעשה רצונו זה פוגע בכבודו, הוא לא סבלן, הוא לא יכול לסבול שזולתו לא עושה את רצונו, ואיך הוא מעז להמרות את דבריו. למה רק על הילד הוא כועס כשהילד עושה שטויות? וכי גם על עצמו הוא כועס כשהוא עושה שטויות? הרי הוא אף עושה דברים יותר גרועים, אלא זו העצה שיחשוב על עצמו שהוא גם נמצא במצב כזה.

נשאל רבינו ע"י אחד הרבנים שבהיותו בארה"ב ביקשו ממנו לשאול את רבינו במה יכולים בני הגולה להועיל בהתחזקות רוחנית בשביל יושבי ארץ ישראל מאיום הגזירות הנוראות. ואמר רבינו את הנ"ל.

והוסיף שענין ההקדמה בכניסת השבת חשובה ביותר בחו"ל, היות שבדרך כלל יש לכל אחד מכונית, וממילא באים ברגעים האחרונים ממש למקום האכסניה בשבת [להורים וכדו'], ויכולים ח"ו להגיע ממש קרוב לשקיעה, ולהיכשל באיסורים דאורייתא! וכאשר יקבלו על עצמם שלא עושים מלאכה חצי שעה לפני השקיעה, יזכו עי"ז להינצל מאיסור שבת החמור.

וכשנשאל רבינו מה ענין שבת לגזירות על התורה? אמר כיון שצריך רחמי שמים, ממילא הזכות הגדולה של שמירת שבת בכוחה להועיל לרחמי שמים שיתבטלו הגזירות.

עוד נשאל ממקום אחד שהיו לאחרונה כמה וכמה טרגדיות קשות רח"ל, ויש גם כמה חולים, ורוצים עצה לחיזוק. ואמר שיתחזקו בשמירת שבת. והיות שבמקום ההוא נוהגים להדליק נרות כבר ארבעים

דק' לפני השקיעה, אמר דאין שייך להוסיף על כך, אלא יתחזקו בחלק הא' בזהירות בדקדוק הדינים של שבת, ופירט כגון זהירות במוקצה, וכן זהירות מיוחדת מדיבור מיותר בשבת, דגם זה בכלל

שח רבנו זיע"א: ערב שבת הוא זמן שעלול להביא לידי מריבה [וכמובא בחיד"א מורה אצבע סי' ק"מ] הגמ' מביאה בגיטין (נב, א) הנהו בי תרי דאיגרי בהו שטן, דכל בי שמישי (של ערב שבת) הוו קא מינצו בהדי הדדי, איקלע רבי מאיר להתם עכבינהו תלתא בי שמישי עד דעבד להו שלמא, שמעיה דקאמר ווי דאפקיה רבי מאיר לההוא גברא מביתה. ערב שבת זה זמן מסוגל לריב עד כדי כך שרבי מאיר כבר היה צריך לטפל בזה. והטעם שהשטן בא דוקא אז [לפי פשוטו, כי יש גם טעמים בנסתר ראה חיד"א ועוד] בגלל שהזמן דוחק כי כדי שהכל יהיה מאורגן בזמן ובני אדם לחוצים במיוחד, וכדי שזה לא יקרה יש לסיים את ההכנות לשבת כשעה לפני השבת, קודם כל יש לסלק את כל מה שיכול לגרום למריבה, שזה היפך משבת שלום.

אומרים שלום עליכם מלאכי השרת מלאכי עליון, ובפסקא השניה אומרים 'מלאכי השלום', ומהו השינוי? אלא כתוב (שבת קיח, ב) שבשעה שאדם חוזר מבית הכנסת שני מלאכים מלוים אותו, וכשנכנס לבית והכל ערוך לשלחן שבת מלכתא, אומר המלאך הטוב יה"ר שכן יהי' לשבת הבאה, ומלאך רע בעל כורחו עונה אמן, ואם זה להיפך ח"ו אומר המלאך הרע כן, והמלאך הטוב עונה אמן בעל כורחו. נמצא שבשעה שהם נכנסים, נכנס כל אחד עם כוונותיו ברצונות נפרדים, ולכן אומרים 'מלאכי השרת' כל עוד לא אמרו את דברם, אבל אח"כ הם כבר השלימו ע"כ

זהו ענין הסבלנות, ואחד שהוא בכזו מדת כעס שאפשר להכעיסו בהרף רגע הוא בבעיה! צריך ללמוד ולעמוד על זה מאד, וגם

אז עדיין כשמגיע הרגע הוא יכול להגיע לכעס. אחרי הכל עדיין זקוקים לרחמי שמים (רשימות הרה"ג ר' איסר שוב).

דברים נוספים ממרן זיע"א בענין הקדמת שבת קודש

בקהילת 'נחלת משה' היתה תקופה שהיו שם כמה חולים, ורבנו אמר להגרבי"צ פלמן זצוק"ל לתקן שהציבור יקבלו שבת יותר מוקדם, ומני אז קבלת שם היא כחצי שעה קודם השבת. בעצרת חיזוק שעשו אז סיפר הגרבי"צ על אחת הקהילות החשובות בארה"ב, שהיתה שם מגיפה שצעירים הסתלקו מן העולם, וראשי הקהל באו לרבנו לבקש עצה בדבר, אמר להם רבנו: תראו להגדיל את קדושת השבת בעירכם ולקבל השבת חצי שעה קודם השקיעה, וכך עשו וקיבלו עליהם אנשי העיר להקדים את יום השבת ומאז פסקה המגפה.

והביא רבינו שהדברים מפורשים בפרי מגדים (סי' רנ"ו סוף סק"א) 'המוסיף מחול על הקודש - מוסיפים לו חיים'. והוסיף הגרבי"צ שכך החפץ חיים היה רגיל לומר לאנשים שהיו זקוקים לישועת ה', להקדים את כניסת השבת, שהרי השבת היא מקור הברכה ועי"ז שתקדימו את קדושת השבת תגדילו את ברכת ה' בביתכם.

רבנו הנהיג [כבר כמה שנים] בקהילה פלונית מפני כמה מקרים שאירעו שם, להקדים קבלת שבת כעשרה רגעים קודם הזמן המקובל, אחד מבני הקהילה הנ"ל שאל את רבנו שאשתו רוצה להקדים כמה רגעים עוד יותר מוקדם מהזמן הנ"ל, אמר רבנו שלא כדאי, כיון שיכול לגרום לחץ בבית וזה לא טוב, הלה חזר ושאל שכבר ביתו מוכן מוקדם לשבת, אמר רבנו: בכל זאת א"א לדעת ולפעמים לא מצליחים להתארגן, ואם יקדימו יותר מדאי זה ילחץ את הבית ולא טוב. (צדיק כתמר יפרח עמ' קסב)

הנה רבנו עשה מהפכה גדולה בענין הזהירות בכבוד שבת, והמעלה להימנע מעשיית מלאכה סמוך לשבת, ובהרבה מקומות בעולם הרחיק את הענין, ואכן כבר כתב הרמב"ם שזהו כבוד השבת, וז"ל הרמב"ם הלכ' שבת פרק ל' סעיף ב': איזהו כבוד... ויושב בכבוד ראש ומייחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך...

בשנת תשס"ו, בכנס החיזוק הענק בפריז שב רבנו לעורר על כך בתוך משאו: דרך בני אדם דוקא בערב שבת ברגעים האחרונים, רואים פתאום שחסר זה וצריך לעשות את זה, ולפעמים מתוך זה יכול לבוא שיכנס לשבת אפי' אחרי השקיעה ח"ו. וממילא צריך מאד מאד לעשות חיזוקים בזה. ואמרת כיכמה מקומות שהייתי בזמן האחרון שלכל הפחות שלושים רגעים 'חצי שעה לפני השקיעה' כבר יהיה שבת, דבר ראשון לא לנסוע ברכב אחרי הזמן הזה, וכן שלא לעשות מאז שום מלאכה, כי עלול מאד שבעוד כמה רגעים עוברים איסור ויכולים לפגוע אפי' בשקיעה, וזה מאד חמור! ומאד צריך לחזק את זה וזה דבר גדול שנותן השפעה על כל השבוע, כי בזכות השבת כתוב שהברכה שורה על כל השבוע.



בכניוס בבית הכנסת נחלת משה אמר כך: רוצים להציע דבר שכבר דיברנו כמה פעמים, היות שבערב שבת אנשים מאד לחוצים, וברגעים האחרונים כל אחד קצת עצבני וצריך לראות באמת שלא יהיה כל כך לחוץ, והעצה היא שיפסיקו קצת יותר מוקדם, ולכן טוב להציע שלכל הפחות חצי שעה לפני השקיעה להשתדל עד כמה שאפשר שכבר לא יעשו דבר שאסור לעשות בשבת. זה יהיה דבר גדול גם בשביל שבת וגם בשביל למעט ריב.

התירוץ של רשכבה"ג מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל לשאלת הקובץ שיעורים למה אליהו הנביא לא מגיע בערבי שבתות מפני הטורח, בכדי לא לבטל את ישראל מלהכין צרכי השבת, ולכאורה הרי ישראל היו מסכימים לבטל שבת אחת על עונג שבת העיקר שאליהו יבוא,

ועוד קשה, למה הצמ תענית חלום בשבת צריך למיתב תענית לתעניתו (רפ"ח, ד') הרי הוא נהנה מהצום?

בחול כנגדו, הרי גם בתענית חלום זה עושה לו טוב הצום? (בסי' רפ"ח כתב בשו"ע בסעי' ב' ג', מותר לצום בשבת למי שמזיק לו האכילה או שיצער אותו האכילה, והביאוה"ל ד"ה מה שביטל, כתב שא"צ למיתב תענית לתעניתם כבתענית חלום)

ובקובץ שיעורים במסכת פסחים (דף נה) הקשה על מה שאליהו לא בא בער"ש מפני הטורח שלא יתבטלו מלהכין לשבת, דהא מותר להתענות בשבת תענית חלום משום שהתענית עונג הוא לו שדעתו מתיישבת עליו, והנ"ל אין לך עונג שבת גדול מזה לכל ישראל משמחת אליהו שיבוא לגאולם, ובודאי לא גרע עונג זה מעונג תענית חלום, עכ"ד.

וחילק מרן הגראי"ל שטינמן זיע"א שאליהו לא מגיע בער"ש

ואלו דברי מרן הגראי"ל שטינמן זיע"א בספרו "ימלא פי תהלתך" (תפילה ש"ע"ז): בשו"ע רפ"ח ס"ד מתיר בשבת להתענות תענית חלום כדי שיקרע גזר דינו ומתענה ביום א' על שביטל עונג שבת, וזה דבר מחודש שאומרים לאדם להתענות תענית חלום אבל תצטרך אח"כ כפרה ע"ז... ומצינו בתוס' ב"ק צא: לענין נזיר שהמצוה לידור בנזיר יותר מהעבירה שציער עצמו מהיין, ומ"מ יש קצת חטא מידי דהוי המתענה ת"ח בשבת, שקורעין לו גזר דינו, ונפרעין ממנו תענית של שבת.

ושאל מרן הגראי"ל זצוק"ל למה שיצטרך להתענות שוב ולא נחשב התענית לעונג שבת כמבואר בסי' רפ"ח סעיף ב' ג', שמי שנהנה מלצום בשבת מותר לו לצום בשבת וא"צ להתענות שוב

כיוון שבאמת כולם בשבת רוצים לאכול רק מעדיפים להתענות כדי שאליהו יבוא, ולכן אליהו לא רוצה לבטלם מעונג שבת ואינו בא בער"ש, וכן בתענית חלום בשבת, הוא רוצה להתענות כדי ליישב דעתו, אבל היה שמח שיתבטל חלומו עם אפשרות לאכול, ולכן צריך להתענות לאחר השבת, משא"כ מי שעונג לו עצם התענית מותר לו להתענות בשבת, ע"כ.

א.ה. אכן בזמנינו כתוב השו"ע והמשנ"ב (בסעיף ה' וס"ק ט"ו) שבזמנינו אין להתענות בשבת תענית חלום, כי יותר מצטערים מהצום מאשר מהחלום.. ובכ"ז הביא המשנ"ב בשם השל"ה:

דברי המשנה ברורה להקדים הרחיצה בערב שבת בימי שישי הקצרים! וממתי זמן הטבילה לכתחילה?

כתב החיי אדם ח"א (זכרו תורת משה סי' א') "יוכל האדם להתבונן ולנסות כי כאשר יכיון האדם את דעתו ויהיה יראת ה' בלבו באמת ויהיו מעשיו רצוים אזי בודאי לאחר שטבל בערב שבת בכוונה רצויה לקבל קדושת שבת, יבין בדעתו שנתוסף לו נשמה יתירה, כי ירגיש בנפשו יראת רוממות שבאה לו עד שתבער בו אהבת ויראת ה', וזה בדוק ומנוסה מכמה אנשים כמה פעמים בלא שום ספק אבל כשאין נשמתו טהורה, אז לא ירגיש בקדושת שבת." [ויש לדייק מדבריו שחשוב לקבל על עצמו קדושת שבת כדי לזכות להארה זו (ואין הכוונה לקבל קדושת שבת ממש שא"כ נאסר במלאכה, אם זה לאחר פלג המנחה)].

וכפי שידוע שהרבה גדולי ישראל הקפידו על הטבילה במקוה בערב שבת (והגרש"ז אויערבך זצ"ל אף גער בבחור מבאי ביתו שלא הקפיד בזה, ע' הליכות שלמה בין המצרים פי"ד הערה 64).

מצוה להקדים את הטבילה במקוה בער"ש מסוף זמן תפילה בס' דרך ישרה (פ"ל סע' ח) ע"פ דברי הגר"ש דבליצקי זצ"ל מבואר שישנה סתירה בדברי האריז"ל והמקובלים אם התחלת הארת קדושת תוספת שבת מתחלת כבר מתחילת שעה חמישית (לאחר סוף זמן תפילה של ד' שעות) או רק מסוף שעה חמישית, כאשר הנפק"מ מזה הוא בין להתחלת זמן הטבילה בערב שבת ובין לענין מה שידוע שהנקבר בזמן המסוגל שהוא ניצול מחיבוט הקבר, והסיק שם כי בין לגבי קבורת המת ח"ו ובין לענין הטבילה לכבוד שבת אם אפשר להמתין עד התחלת שעה ששית דהיינו שעה אחת קודם חצות עדיף טפי מהיות טוב, אך אם הדבר קשה מעט אזי אפשר לכתחילה להקל מסוף שעה ד' דהיינו מסוף זמן תפילה דכן הוא פשטות דברי האריז"ל [ומה שכתב החיי אדם כלל קלח אות ה' לגבי טבילת ערב ראש השנה דלא יקדים לטבול משעה אחת קודם חצות היום ובעקבותיו המשנה ברורה סי' תקפ"א סקכ"ו, הנה אם יש בדבר דוחק וצורך קצת אפשר להקדים גם שעתיים לפני חצות דדין ערב יום טוב ודין ערב שבת נראה שהוא שווה לענין זה עכתו"ד.

ובתקופה זו ד' שעות לפי חישוב המג"א הוא בשעה 9:20, זאת אומרת מהשעה 9:20 בבוקר אפשר כבר לטבול ולקבל הארת תוספת קדושת שבת, לכתחילה!! ואם קרא הפרשה שמו"ת אחר התפילה, גם לדעת האריז"ל יכול לטבול אז לכבוד שבת אפילו קודם שעה חמישית מיד בבוקר, וכן נהג רבינו האריז"ל (ע' שער הכוונות דף סב, ובכף החיים ס' רס אות ז). (חלק מעלון לעניין הלכה)

כתב השו"ע (סימן רס סעיף א): מצוה לרחוץ, וכתב הרמ"א: כל גופו. ואם א"א לו, ירחץ פניו ידיו ורגליו בחמין בערב שבת ומצוה לחוץ הראש ולגלח הצפרנים בער"ש.

וכתב (המ"ב שם ס"ק א) מפני כבוד השבת, ומ"מ אין זה חובה גמורה והמקיימה מקבל עליה שכר ושאינו מקיימה אינו נענש עליה. ומאד יש לזהר שלא יבוא ע"י מצות הרחיצה לחשש חילול שבת ובעונותינו הרבים הרבה נכשלין בזה בימי החורף כשהימים קצרים שיושבין כמעט עד שהשיכה ואף אם גמר את עצם הרחיצה בהיתר ג"כ מזדמן איסור לידו שפעמים הוא סורק את ראשו בסוף שהיא מלאכה דאורייתא בשבת. גם מצוי שאחר גמר כל הפעולות סוחט האלונטית מהמים שנבלע בו והוא בכלל מכבס וכמו שיבואר לקמן בסימן ש"ב.

וראוי לכל מי שנגע יראת השם בלבו למנוע את העם מזה וזכות הרבים יהיה תלוי בו וגם כדי שלא יתפשט ח"ו בעונם וכידוע מאמר חז"ל כל מי שיש לו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה נתפס בעון אנשי ביתו וכל מי שיש לו למחות באנשי עירו ואינו מוחה נתפס בעון אנשי עירו, עכ"ל של המשנ"ב.

וסיפרו על מרן רשכבה"ג הגר"ג אדלשטיין זצוק"ל שקיים הלכה זו, שקיים הלכה זו, והעיר לאחד שישן בביתו, והיה מתמיד גדול, ולמד כל היום ביום שישי, והיה מתרחץ מאוחר וגער בו ואמר לו שיש לשנות הסדר, להקדים ברחיצה, ולאחמ"כ להמשיך ללמוד, והעיקר שיכנס לשבת בזמן, וחזף מזה לא זכור שהעיר למשהו שישן בביתו על משהו...

לרחוץ מוקדם בערב שבת

מבואר במשנה ברורה (שם) שאחד מהדברים העיקריים שנכון להקדים כדי למנוע כניסת שבת ברגע האחרון הוא הרחיצה, [בין אם זה בחורי הישיבות, בין אם זה בני הבית] ולפעמים כדאי לטכס עצה איך להקדים הרחיצה... וביותר צריך לזהר בזה אלו שאינם מקפידים לקבל שבת בזמן, שאין דבר שמונע אותם להימשך במלאכות עד השקיעה ממש (ובלי תשומת לב אף לאחר השקיעה ח"ו).

טבילה במקוה בערב שבת

בשו"ע לא הזכיר שצריך לטבול במקוה בערב שבת, ואף המשנה ברורה לא הזכירו אלא בדרך אגב בערב שבת חזון וז"ל (סי' תקנ"א ס"ק צ"ה) "ולענין טבילה הנוהג לטבול בכל ע"ש מותר ומי שמבטלה לפעמים מפני טרדת עסקיו או מפני הצנה אסור". אבל